

לקט דברים של טעם

לקט דברים ערבים נעימים וטחנדים,
מתוקים עדבש ויופת צופים,
עתובלים בעוסר השכל עטוקים ונשגבים,
דברים אשר לכל נפש שווים,
לחזק ולרועם נשעת האדם בכל עת ובכל עתים

פ' שעיני - פרק א' תשפ"ה - שנה ה'

מים חיים

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו

וירא אליכם כבוד ה' (שמיני ט, ו).

בת"כ 'אמר להם משה אותו יצה"ר העבירו מלבכם ותהיו כולם כיראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום וכו'.

פירש הרה"ק **מקאצק זי"ע** (מובא בשם משמואל שמיני תרע"ב) כי כתיב 'ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ד', היינו שקרבו לקבל מדריגות, אמר להם משה רבינו אותו יצה"ר תעבירו מלבבכם, אתם תעשו את שלכם ואל תחפצו למדריגות.

*

בענין זה:

בימי **אדמו"ר הזקן מליובאוויטש זי"ע** הי' איש אחד שלמד קבלה והעריך עצמו כידען בקבלה.

פעם היו לו כמה קושיות בקבלה, החליט לנסוע אל אדמו"ר הזקן ולנסותו אם אמנם אדם כה גדול הוא כפי שמפורסם...

בדרכו נפגש עם **החסיד הנודע ר' שמואל מונקעס ז"ל**, וישאלהו ר' שמואל מי הוא ולכן הוא נוסע, סיפר לו ה'מקובל' מטרת נסיעתו, אמר לו ר' שמואל גם אני נוסע לליאזנא לתהות על קנקנו ומה טוב ומה נעים שנפגשנו...

ור' שמואל בקשו שיספר לו את שאלותיו, וסיפר לו, אחר כך אמר לו ר' שמואל: גם יש לי שאלה נפלאה בקבלה והיא, כתוב באחד מספרי הקבלה בזה הלשון: "בתחילה הי' מפוזר ומפורר, ואח"כ נעשה דבוק ובא בבחינת עיגול גדול, ואח"כ נמשך קוים קוים ונעשה בבחינת תלתא קרנתא, ונקודה באמצע, וע"י התכללות יסוד המים ביסוד האש, נגמר ונעשה טוב, לשון זה נמצא כתוב והוא תמוה, והואיל וכבוד

תורתו גדול ממני הרי אבקשהו שבהכנסו לרבי ישאל גם את שאלתי זאת.

הסכים האדם, ובהגיעו שאל את הרבי גם שאלה זו. בשמוע אדמו"ר הזקן את השאלה ענה בשחוק ואמר: זהו "קרעפל", בתחילה זה קמח, לאחר הלישה נדבק, אח"כ מגלגלין את העיסה, מעגלים וחותרים לקוים, ממלאים בכשר ונוצרת נקודה באמצע, ועוגי' זו היא בעלת שלש קצוות, לבשלם במים על גבי האש, וטובה למאכל...

ויכלם האיש.

כשנכנס אחריו רבי שמואל, שאלו הרבי: דאס איז דיין ארבעט...?

ירחון באור החסידות, גליון מט

פרפראות

וידם אהרן (שמיני י, א).

לכאורה מה החרדה הזאת על וידום אהרן, הלא אפי' באיוב כתיב 'בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו', ותו דכיון דמשה רבינו א"ל עכשיו אני יודע שהם גדולים ממני וממך אין רבותא כ"כ לאהרן קדוש ה' שקיבל מאהבה.

אבל נ"ל להיפוך, שהי' ראוי לו לאהרן שיפרש בשפתיו ויפרסם מה שמרהרר בלבו שמצדיק עליו את הדין ומקבל באהבה כל מה שאירע לו, אבל אהרן קדוש ה' בענות צדקו חשש פן יתערב בזה מחשבת פיגול ופליאה להזדיין בזה לפני הבריות, ע"כ לא הוציא בשפתיו מה שגמר בלבו ולא הוי איכפת לי' אם יעלה על הדעת מאן דהוא שמא לא קיבל דין שמים באהבה, אלא אפי' 'וידום אהרן' שלא פירסם כן בפומבי.

ערוגת הבושם, שמיני

לבקש תיקון, ואמר להם לשלוח הבן לארץ ישראל לעמול בתורה מתוך הדחק, וכן עשו.

והלכתי עם ההורים אצל הגר"ח קניבסקי שליט"א (צ"ל), ואמר לי כי בודאי יש לחשוש לזה, ושזה דומה ממש למעשה עם הגרע"א הנ"ל, ואמר שהתיקון של הבחור יהא לצום פעם אחת, אם קשה לו לצום הרבה, ושיקבל על עצמו מכאן והלאה לשמור כל דבר הנכנס לפיו שיהיה בתכלית הכשרות.

ובתוך הדברים סיפר הגר"ח קניבסקי, שלפני זמן לא רב בא אליו יהודי קשיש קרוב לבן תשעים שנה ומוצאו מהונגריה, ותינה לפניו כי בהיותו צעיר לימים שלחו אביו ללמוד בישיבה קטנה טובה והצליח מאד בישיבה, וכשאביו בא לבקרו לא הפסיקו רבני הישיבה להללו, אך לאחר זמן נסע לחג השבועות לביתו, וכשחזר נסתתמו אצלו מעיינות החכמה ולא הצליח לקלוט שום דבר, וכך הדבר נמשך רח"ל כל השנים עד עכשיו, ובלמודי חול הצליח ונעשה מנהל בנק בחו"ל, אבל בתורה לא קלט שום דבר, והיה הדבר מצער אותו ביותר, עד שאינה השי"ת לידו המעשה הנ"ל מהגרע"א, ואז נזכר שבאותו חג שבועות כשחזר לביתו שיחק ברחוב עם נערים גויים, והם האכילוהו טריפה, והשווה את המעשה שלו עם המעשה שהיה אצל הגרע"א, ושאל את הגר"ח קניבסקי מה דעתו, והגר"ח הסכים עמו בהשוואה, ויעץ לו לצום פעם אחת כי הוא קשיש וקשה לו הצום, ולקבל עליו מהיום והלאה להקפיד מאד על הידורי הכשרות ויועיל לו לתשובה. והדבר נוגע לא רק למאכלות אסורות, אלא גם

ויצוין בזה למאמרו של התפארת שלמה וזל"ק:

‘ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה’ (חיי שרה כג, ב), ולא נאמר שעשה כן והספידה, רק תיכף ומיד כתיב ‘ויקם אברהם מעל פני מתו’, למה התנחם מלהספידה.

כי הדבר היה אצל א"א ע"ה כשבא לספוד לשרה ראה מה"מ מתרים כנגדו (ע"ש במדרש), ר"ל כשהתחיל להתבונן על מיתת שרה הצדיקת הראשונה אשר בעולם אשר היתה אם כל בני"ו ותיקון חוה ורוח"ק מדברת מתוך גרונה, ועתה פתאום מתה עליו אחרי מעלת העקידה שזכתה לבן צדיק כזה ולא הועיל לה כלום. כל זה היה היצאה"ר מכניס בלבו של א"א לבעבור יוקשה בעיניו וירע על מעשי אלהים אשר עשה לה.

לכן כשראה זה מיד פירש ולא הספידה ויקם מעל פני מתו וידבר דברים אחרים.

תפארת שלמה, חיי שרה

מעשה רב

אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם (שמיני יא, מג).

איתא ביומא (לט). תנא דבי רבי ישמעאל עבירה מטממת לבו של אדם, שנאמר ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, אל תקרי ונטמאתם אלא ונטמטם.

מעשה היה עם בחור בישיבה שההורים שלו באו להתלונן אצלי שאמנם הוא בעל כשרון ומצליח בלימודי חול ובחשבון וכו', אבל בתורה הראש שלו סתום, בלא חיות ובלא חשק, ונזכרו ההורים כי כשהיה תינוק לא יכלה האם להניקו, וקנו עבורו איזה תחליף חלב, ואחר שנים התברר שתחליף חלב זה היה בו חשש טריפות.

ואמרתי להם שיש ללמוד דבר זה ממעשה המפורסם עם הגרע"א זיע"א, שבאו הורים להתברך מפיו אודות בנם שהוא בעל כשרון, ובלמודי חול הוא עושה חיל, אבל בלמודי קודש ראשו סתום ואינו קולט מאומה, ואמר להם הגרע"א שכנראה בילדותו אכל מאכל לא כשר, והאם אמרה שזה דבר שאי אפשר שכל המאכלים בביתה בתכלית הכשרות וההדור, והלכו משם עד שנודע להם שבאיזה חתונה שאכל הילד נתגלו טריפות בסעודה, וחזרו להגרע"א

נקודה למחשבה

ובכל השרץ השרץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל (שמיני יא, מג).

איתא בתהלים (כב, ז) "ואנכי תולעת ולא איש", כי בין שונאי דוד היו רבים המדקדים מאד במצוות שבין אדם למקום, ובטנם לקחו אוכל לפיהם בדקו אם רמה לא היתה בו, אבל במצוות שבין אדם לחבירו זלזלו ולא חדלו מלרדוף לדוד ולמרר חיי.

וקרא אליהם דוד גם אנכי תולעת ולא איש, ומתולעים הלא אתם נזהרים - חדלו גם ממני...

פרדס יוסף, בשלח

המארח כי הגר"מ זצ"ל משתעשע במשחק עם בנו. ומאחר ותמה שהרי הגר"מ היה ידוע כמתמיד שאינו מאבד רגע לריק, ובוודאי אם משחק עם בנו, היא מחמת שראה צורך בכך, ושאל אותו על כך.

נענה הגר"מ משה זצ"ל ואמר: הלוא בנך, הוא בן יחיד, וכל תשומת הלב מופנית תמיד אליו. וכעת שאני כאן, ועסוקים עמי, זה גורע מהתשומת לב שהוא רגיל. ואני חושש שלא יכאב לו על כך, ובגין כך יעלה בליבו טינה ומבט בלתי הולם על גדולי ישראל. לכן הרגשתי חובה להשתעשע עמו, שתהיה לו מבט נעים על גדולי ישראל.

נקודה למחשבה

וְאֵת הַחֲסִידָה (שמיני יא, יט).

פירש"י: ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חכמים.

באר הפני מנחם סגור זצ"ל: היינו שהחסידות שלו בפני אחרים, זהו עוף טמא, והחסידות האמיתית כאשר עושה זאת בינו לבין קונו...

ברכת אליהו, עמ' רפז

בשאר עבירות וכגון ראיות אסורות וכלשון הגמרא ביומא הנ"ל 'עבירה מטמטמת לבו של אדם', ומטו משם החזו"א שלא לקחת ילד קטן לרחוץ בים עם האמא אצל הנשים, ואף שהוא תינוק, מ"מ הראיה שם מזיקה לו ומטמטמת את עיניו וליבו.

משלחן רבי אליהו ברוך, שמיני

עים חיים

וְהוּי שוֹתֶה בְּצֶמָא אֶת דְּבָרֵיהֶם (אבות א, ד).

הגר"ר פנחס הירשפרונג זצ"ל אמר: ידוע שהגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בעל הברכת שמואל הי' חסיד נלהב מרבו הגר"ח מבריסק זי"ע, ואמרו עליו בדרך צחות, שאילו אמר הגר"ח מבריסק על שלחן אחד שהוא 'פרה', הי' בנו הגרי"ז מבריסק ז"ל ג"כ אומר שהוא פרה, אבל הגר"ר ברוך בער ז"ל הי' הולך לחלוב את השלחן...

אש פנחס, עמ' רצה

פרפראות

וְאֵת הַעֲזִינָה (שמיני יא, ג).

פעם שאל (הגרש"ז אויערבאך זצ"ל), ישנה חיה שנקראת עזניה (שמיני יא, ג), ונקראת כך על שם עזותה ועקשנותה (ראה בפ' החזקוני שם) והקשה, מכיון שכל מהותה של עזניה היא עזות, עד כדי כך שנקראת על שמה, א"כ למה נאמר 'הוי עז כנמר' ולא הוי עז כעזניה.

ובאר, העזות שלה אינה בגלל איזה כח מיוחד וגבורה מסויימת שיש לה, אלא סתם עזות, חז"ל אמרו לנו 'הוי עז כנמר', שכן נמר יש לו כח באמת, ולכן אומר התנא הוי עז כנמר, תחפש את מעלותיך וכוחותיך האמיתיים ובהם תהיה עז, אבל עזות נבוכה וחלולה של שקר אין בה מעלה כלל.

גאון ישראל, עמ' 486

מעשה רב

יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וְעַד לַחֲכָמִים (אבות א, ד).

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל התארח פעם אצל אחד שהיה לו בן יחיד. באחת מן הימים, הבחין

פרפראות

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קְרֹב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְגו' (שמיני ט, ז).

פירש"י: סהיה אהרן בוש וירא לגשת אלמך לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת.

יש לפרש, דהנה לפעמים האדם מתעצל ויניח מעשות דבר, או משום דהדבר ההוא חשוב לאדם מאוד וגדול בעיניו וסובר שאין בכוחו להשיג הדבר ההוא ויניחו לגמרי, אמנם זה הוא מפתויי היצר, כי האדם אם יעשה וישתדל לפי כותו יוכל להשיג הרבה מענייני העולם. וכל שכן אם הוא מתעצל בתורה ובמצוות שסובר שקשה וגבוה דרכי ה' זה שקר, שאם ירצה באמת ותמים אזי יש לאדם הרבה כח, וכל שכן שהשי"ת עוזרו.

וזה שאמר שהי' אהרן בוש והי' אצלו מעשה העבודה רם ונשא ומדרגת עצמו הי' קטן מאד, וע"ז אמר לו לכך נבחרת.

מהר"ם שיק עה"ת, שמיני

אדון כל, אפילו לפי קוטן רוחינו וכוונתינו, לזאת אנחנו בני ישראל נקראים בבחינת הקטן. ליקוטי מהר"א, תולדות

ויצוין בזה למאמרו של הרה"ק רבי אלעזר **מקאזניץ זי"ע** בספרו ליקוטי מהר"א:

צריכים להבין מדוע נקרא עשו 'הגדול', וישראל נקראו הקטן, יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן (חולין ס).

פרפראות

והייתם קדושים כי קדוש (שמיני יא, מה).

אני בעצמי פעם אחד ראיתי הריב"ש ז"ל בחלום, ושאלתי אותו, מפני מה בתחלת עבודתי כאשר נכנסתי אל הצדיקים ללמוד ממעשיהם והרגלתי את עצמי לעבוד השי"ת, הרגשתי בעצמי שינוי טובה מיום אל יום בעסק התורה לשמה ובכוונת התפלה ושאר מעשים, ועתה אינני מרגיש כלל השינוי ונדמה לי כמו יום אתמול כן היום וכמו כן יום מחר.

והשיב לי בדרך משל, כשהתינוק לומד א' ב' או סידור או חומש, מידי יום ביומו ניכר השינוי בו שלומד יותר ממה שלמד אתמול, למשל בשבוע העבר למד פרשה א' חומש ועתה לומד ב' פרשיות וכיוצא בו. מה שאין כן אם הולך ומתגדל ולומד בעצמו גפ"ת עם הפוסקים והוא מפולפל גדול, אין ניכר בו שינוי יום מיומו. אמנם לפי ראות עיני השכל בודאי מה שהאדם נעתק בגדלותו יום מיומו במדרגה הוא גדול אלף אלפים ככל המדרגות שהתינוק נעתק בכל השנה, כי המה בקטנות עכ"ל, ודפח"ח.

עבודת ישראל, שמיני

ונראה לפרש, שבודאי עשו לא היה איש פשוט, רק מסתמא היה גם כן בעל מוח, והילוכו היה תמיד בגדלות המוחין ובשכלות חדשות, וכשהגיע לידו איזה מצוה לעשותה, היה חושב גודל רוממות המצוה, וגם שצריכים הכנה גדולה להמצוה, ומכאן מחשבתו הזאת הורחק מעצמו המצוה כרחוק מזרח ממערב, כגון מצות תפילין חשב מקודם גודל קדושתם, וצריכים גוף נקי, ואיסור היסח הדעת, עד שנדמה לו שאין הוא ראוי לעשותו ואין ביכולתו לקיימו כראוי, ובכל מצוה ומצוה כך היה חושב במוחו ובשכלו, עד שהשליכם ולא עשאו.

לזאת נקרא בשמו הגדול על שם גדלותו ומחשבתו כנ"ל.

אבל אנו עם בני ישראל צריכים לידע שאין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז, ג), ורצונו שיעבדו כל אחד כפי כחו ודעתו, ולכן בשיגיע לידינו איזה מצוה צריכים 'להקטינה' ולומר: אפילו אין אנו יכולים לעשותה בכוונה רצויה ובהכנה דרבה כאחד מהגדולים, אל יחמיצנה, כי בודאי יעלה לרצון לפני